

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง เขต 1 ที่กำลังปฏิบัติราชการอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 771 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง เขต 1 ที่กำลังปฏิบัติราชการอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 291 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระมี 9 ตัว คือ การสนับสนุนของผู้บริหาร ที่ปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน แหล่งค้นคว้าข้อมูลการทำวิจัยในชั้นเรียน วัสดุและอุปกรณ์สำหรับทำการวิจัยในชั้นเรียน งบประมาณที่สนับสนุนในการทำวิจัยในชั้นเรียน เวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน เจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนและความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย ตัวแปรตามมี 1 ตัว คือ การทำวิจัยในชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู แบ่งเป็น 10 ตอน คือ การสนับสนุนของผู้บริหาร ที่ปรึกษาสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน แหล่งค้นคว้าข้อมูลการทำวิจัยในชั้นเรียน วัสดุและอุปกรณ์สำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน งบประมาณที่สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน เจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย และการทำวิจัยในชั้นเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สถิติเบื้องต้น เพื่อศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวแปรที่ใช้ในโมเดลการวิจัย วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลตามสมมติฐานในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) ประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธีไลค์ลิสต์สูงสุด (Maximum Likelihood Estimates) ตรวจสอบความสอดคล้องความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์คือ ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) ดัชนี GFI (Goodness of Fit Index) ดัชนี AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) ทั้งก่อนปรับและหลังปรับ โมเดล ผลการวิเคราะห์เสนอในรูปแบบการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแสดงอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งการทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งตารางแสดงอิทธิพลรวม (Total Effect) อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) และอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยผลการวิจัยมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการทำวิจัยในชั้นเรียนตามสมมติฐาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากผลการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 43.33 $p = .22$ ที่องศาอิสระ 27 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .93 ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .00 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) มีค่าเท่ากับ .034 ดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (CN) มีค่าเท่ากับ 274.05 และกราฟฟิวลิตีมีความชันมากกว่าแนวทแยง

ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ หรือ R- SQUARE ของการทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเท่ากับ .78 แสดงว่าตัวแปรใน โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้ร้อยละ 78

เมื่อพิจารณาอิทธิพลที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุด จากตัวแปรความเป็นนักวิจัย มีค่าเท่ากับ .23 รองลงมาคือ สิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน และการสนับสนุนของหน่วยงาน มีค่าเท่ากับ .15 และ -.11 ตามลำดับ โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นนักวิจัย การสนับสนุนของหน่วยงาน สิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน และความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย มีค่าเท่ากับ .24, -.19, -.15 และ -.04 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนของหน่วยงาน ความเป็นนักวิจัย และสิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยส่งผ่านความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย มีค่าเท่ากับ .07, -.01, และ -.002 ตามลำดับ

ส่วนความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุด จากตัวแปรความเป็นนักวิจัย มีค่าเท่ากับ .26 รองลงมาคือ การสนับสนุนของหน่วยงาน และสิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเท่ากับ -.18 และ .04 ตามลำดับ

นอกจากนั้นสิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ยังได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการสนับสนุนของหน่วยงาน มีค่าเท่ากับ .44

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ

1. รูปแบบของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า รูปแบบของความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสม กลุ่มตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษาสามารถนำมาอธิบายอิทธิพลที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูได้เป็นอย่างดี เนื่องจากรูปแบบความสัมพันธ์มีความซับซ้อนน้อย มีจำนวนตัวแปรแฝงภายนอกเพียง 2 ตัว และมีเส้นทางอิทธิพลน้อย แต่สามารถอธิบายความแปรปรวนระหว่างตัวแปรได้มาก ซึ่งสอดคล้องกับนงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 192) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควร

ระวังในการตรวจสอบโมเดลว่า โมเดลที่จะนำมาตรวจสอบควรเป็น โมเดลที่เป็นแบบประหยัด มีลูกศร แสดงอิทธิพลทางตรงระหว่างตัวแปรน้อยที่สุด โดยยังคงอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรได้

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า การทำวิจัยในชั้นเรียน ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรความเป็นนักวิจัยมากที่สุด รองลงมาคือ สิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนของหน่วยงาน และความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย ตามลำดับ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ความเป็นนักวิจัย

ความเป็นนักวิจัย เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน จะเห็นได้ว่า เจตคติและลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับครูที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากครูมีเจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนสูงจะมีความเอาใจใส่ สนใจในการศึกษาค้นคว้าอย่างสม่ำเสมอ อยากรู้ อยากเห็น อยากทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน เห็นความจำเป็นและเห็นคุณค่าของการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูรู้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และรู้วิธีการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนจะประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหาคำถามในการจัดการเรียนการสอนได้ดีกว่าครูที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมาน วงษ์ปัดดา (2546 : 89) ที่พบว่า เจตคติในการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

ส่วนครูที่มีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งต้องเป็นคนที่ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักระเบียบวิธีวิจัย มีจรรยาบรรณของนักวิจัย มีความทะเยอทะยาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อจะแก้ปัญหาอันนำตนไปสู่ความสำเร็จ มีความตั้งใจจริง เอาใจใส่ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น มีความเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของนักเรียนหรือบุคคลอื่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ Kochendorfer (1994 อ้างถึงใน พรพิมาน วงษ์ปัดดา, 2546 : 91) พบว่า เทคนิคของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพิสูจน์ตัวเองถึงความต้องการของครู และการวางแผนที่แยบยลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เมื่อครูมีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยก็จะส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 สิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน

สิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากในการทำวิจัยนั้นจำเป็นต้องใช้แหล่งค้นคว้าข้อมูล เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ วัสดุ

และอุปกรณ์งบประมาณ และเวลาสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้การทำวิจัยของครูก็เป็นไปได้โดยความสะดวก รวดเร็ว และราบรื่น สามารถทำงานวิจัยได้อย่างคล่องตัว สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐพร พวงไชรสง (2546 : 122) ที่พบว่า ครูที่ได้รับการสนับสนุนในเรื่องของทุนวิจัย เวลาการทำวิจัย วัสดุอุปกรณ์ในการทำวิจัย และมีแหล่งค้นคว้าในการทำวิจัยมาก ครูเหล่านี้จะมีพฤติกรรมในการทำวิจัยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพีรวัฒน์ วงษ์พรหม (2533 : 134) ที่พบว่า ครูมีความต้องการเกี่ยวกับแหล่งความรู้ ตำราเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยมากที่สุด เขียวภา เจริญบุญ (2537 : 73) วรรณดา เด่นขจรเกียรติ (2543 : 70) ที่พบว่า ยิ่งครูได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมเกี่ยวกับการทำวิจัยมากเพียงใด ครูก็จะมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น

นอกจากนั้นยังพบว่าสิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนมีค่าอิทธิพลทางตรงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นบวก แต่เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อมซึ่งส่งผ่านตัวแปรความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย พบว่ามีค่าเป็นลบ ทั้งนี้เป็นเพราะถึงแม้ว่าครูที่ทำการวิจัยในชั้นเรียนมีสิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับดีเพียงใด แต่ถ้าขาดความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยแล้ว อาจทำให้ไม่มีการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือมีคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนที่ลดต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัลภา ภูริปัญญา (2546 : 117) ที่พบว่า สาเหตุที่ครูไม่ทำวิจัยในชั้นเรียนเพราะยังไม่เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน กระบวนการในการทำวิจัยในชั้นเรียน และคิดว่าขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน

2.3 การสนับสนุนของหน่วยงาน

การสนับสนุนของหน่วยงาน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ให้ความสะดวกในการทำวิจัย ตลอดจนนำไปใช้ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมทั้งมีที่ปรึกษาและแหล่งค้นคว้าข้อมูลที่ดี สามารถให้คำปรึกษาหรือค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้โดยสะดวก ประกอบกับการได้รับการยอมรับนับถือ ก็จะเป็นแรงจูงใจให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน และงานวิจัยในชั้นเรียนที่ทำเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนวรรตน์ พูลไย (2545 : 101) และ วิจิตร ศรีสุพรรณ (2523 : 85) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่จำเป็นประการหนึ่งในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และการมีที่ปรึกษาสำหรับการทำวิจัย และจากการศึกษาของพีรวัฒน์ วงษ์พรหม (2533 : 134) ที่ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในการทำวิจัยของครู ประการหนึ่ง คือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร บุคลากร และหน่วยงาน ขาดแหล่งค้นคว้าข้อมูล ตำราและเอกสารอ้างอิง การสนับสนุนจากหน่วยงานจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการทำการวิจัยในชั้นเรียน

2.4 ความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย

ความรู้ในระเบียบวิธีการวิจัย เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอน เพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการวิจัยในชั้นเรียน ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับเขาวภา เจริญบุญ (2537 : 74) ซึ่งทำการศึกษายของค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนของค์ประกอบหนึ่ง คือ ความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีการวิจัย นอกจากนั้นการศึกษาของสกาวิรัตน์ ชุ่มเซย (2543 : 100) อรุณ เสือกำปิง (2542 : 78) และพิริวัฒน์ วงษ์พรหม (2533 : 136) พบว่า ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนประการหนึ่งมาจากการขาดความสามารถในระเบียบวิธีวิจัย สอดคล้องกับวันทนา ชูช่วย (2533 : บทคัดย่อ) พบว่า สาเหตุการไม่ทำงานวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษากลุ่มที่ไม่ทำวิจัย ได้แก่ ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำวิจัย ดังนั้นครูจำเป็นต้องมีความรู้ในระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์โมเดลการวิจัย พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ของการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความรู้ในระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนั้นควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยและได้รับประโยชน์สูงสุดจากการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. จากการวิเคราะห์โมเดลการวิจัย พบว่า การทำวิจัยในชั้นเรียน ได้รับอิทธิพลทางตรงและมีค่าอิทธิพลรวมจากตัวแปรความเป็นนักวิจัยมากที่สุด ดังนั้นการสร้างลักษณะที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ความรู้สึกที่ดีต่อการทำวิจัย และทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยให้เกิดขึ้นกับครู เป็นสิ่งที่ผู้บริหารหรือนักบริหารการศึกษาควรกำหนดเป็นนโยบายควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในใจครู และนำไปสู่การทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ด้วยความตั้งใจและมุ่งมั่น
3. จากการวิเคราะห์โมเดลการวิจัย พบว่า นอกจากความเป็นนักวิจัยแล้ว สิ่งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลสูงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถวัดได้จากตัวแปร

แหล่งค้นคว้าข้อมูลการทำวิจัยในชั้นเรียน วัสดุและอุปกรณ์สำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน งบประมาณสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน และเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนจากหน่วยงาน ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยในประเด็นนี้ไปใช้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

3.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนในทุก ๆ ด้าน เช่น จัดแหล่งค้นคว้าผลงานวิจัยหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดสรรวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน งบประมาณ และเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัย การให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ทำวิจัย โดยการส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน

3.2 ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนควรรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือชมรมผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้คำปรึกษาแก่ครูที่ต้องการทำวิจัยในชั้นเรียน และเป็นแหล่งบริการความรู้ที่ครูสามารถจะเข้าใช้บริการได้โดยสะดวก และเผยแพร่งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูให้เป็นที่รู้จักกว้างขวาง

3.3 ผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้มีรางวัลแก่ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งในลักษณะคำชมเชยและรางวัลเชิดชูเกียรติ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ครูทำวิจัยในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. โมเดลการวิจัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เป็นโมเดลที่ยังต้องศึกษาเพิ่มเติมถึงขนาดและทิศทางของเส้นอิทธิพลหลัก เช่น พบว่า มีอิทธิพลทางตรงระหว่างความรู้ในระเบียบวิธีการวิจัยกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมีค่าต่ำ จึงควรศึกษาทฤษฎีหรือองค์ความรู้ที่อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงความรู้ในระเบียบวิธีการวิจัยและการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งในลักษณะอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลย้อนกลับ

2. เนื่องจากการทำวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหน่วยงานทางการศึกษาครอบคลุมทุกระดับ จึงสมควรที่จะมีการศึกษาในรูปแบบเดียวกันนี้ในกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ และอาจเพิ่มตัวแปรบางตัวเข้าไปใหม่จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อให้การอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ความเครียดในการทำงาน ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนในวิชาเฉพาะ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาอังกฤษ เป็นต้น